

zaPAU

O stylu naukowym

Styl stosowany w pracach naukowych, choć jest tylko odmianą stylu literackiego, różni się od niego dość znacznie. Nie sięga on – w zasadzie – po możliwości ekspresyjne, tkwiące w warstwie brzmieniowej języka. Poddaje natomiast szczegółowemu ukształtowaniu słownictwo i składnię. Używa licznych wyrazów wskazujących na relacje między pojęciami (przyimki, przysłówki, spójniki); są one niezbędne w ciągach zdań mających charakter logicznie rygorystycznych wywodów. Układ wypowiedzi jest bezwzględnie podporządkowany tokowi rozumowania i dowodzenia przedstawionych twierdzeń. We współczesnych pracach naukowych ogromną rolę odgrywają obrazki. Jakże bogate są możliwości przedstawienia wyników w formie wizualnej. Z przesadą można by powiedzieć, iż łatwiej dziś sobie wyobrazić pracę naukową bez słów, niż bez rycin. Odnosi się natomiast wrażenie, że styl naukowy traci na indywidualności, wyrazistości, coraz rzadziej jest wypowiedzią naznaczoną niepowtarzalnym piętnem, czymś jedynym w swoim rodzaju. Staje się typowy, konwencjonalny, ukształtowany jako wynik uległości wobec potocznej normy.

Postępującej specjalizacji w nauce towarzyszyć zaczęło zamykanie się kręgów czytelników, ich zawężanie do jednej dziedziny. Zwrot taki jest wyraźnie widoczny od połowy XIX wieku, choć przecież *Principia* Newtona też były dostępne tylko niewielkiej liczbie matematyków i „filozofów natury”. Narastająca w tempie przyspieszonym niemożność zrozumienia tekstów naukowych nie wynika tylko z powszechnej ignorancji naukowej, nad którą tak często się lamentuje. To raczej autorzy, uznani za specjalistów w swojej dziedzinie, piszą dla specjalistów w tej dziedzinie – stosując zrozumiałe dla nich żargon, zwroty i skróty – nie adresując tekstu do szerokiej publiczności.

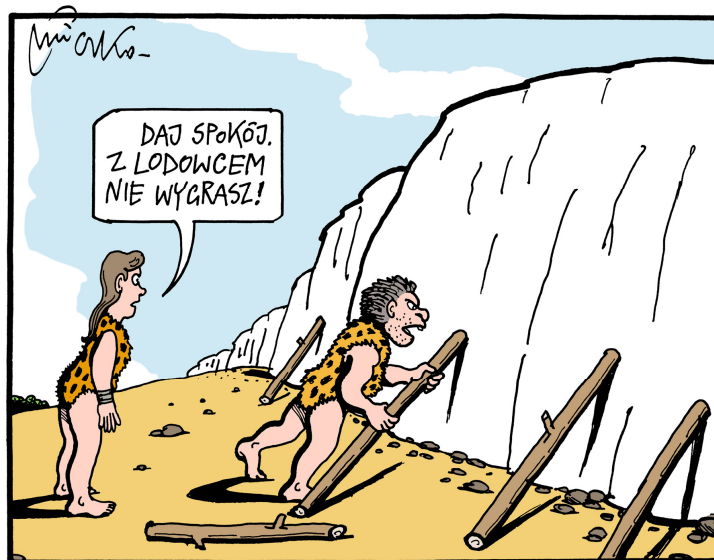
Pisze się – w przeważającej mierze – bezosobowo. Jeszcze Robertowi Boyle w XVII stuleciu, który przedstawiał siebie jako skromnego świadka swoich eksperymentów, zdarzało się wielokrotnie używać pierwszej osoby liczby pojedynczej. Pisał: „widziałem”, „ja zrobiłem”. Ale od XIX wieku, kiedy wielki francuski fizjolog Claude Bernard ukuł aforyzm: *Sztuka, to ja; nauka, to my* – w pracach naukowych dominować zaczęły: bądź pierwsza osoba liczby mnogiej, bądź forma bezosobowa. Stało się to standardem. I choć niektórzy twierdzą, że badanie naukowe jest ćwiczeniem wyobraźni, a jego wyniki mają charakter estetyczny, to uczone autor pozostaje w cieniu, nie ma znaczenia. Dominuje pogląd, iż nauka odkrywa, a sztuka tworzy.

A swoją drogą, jak moglibyśmy używać dziś zaimka osobowego liczby pojedynczej, kiedy liczba autorów potrafi sięgać nawet kilkudziesięciu. Jakże odświeżająco brzmią zatem słowa wypowiedziane przez historyka sztuki, Profesora Stanisława Mossakowskiego. Odbierając w grudniu 2008 r. na Zamku Królewskim w Warszawie, nagrodę główną Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, powiedział:

„Pragnę wyznać, że nigdy nie pracowałem z zespołem naukowym i nigdy nie korzystałem z tzw. grantów. Swoje działania traktowałem i nadal traktuję jako działalność całkowicie indywidualną, o wręcz intymnym charakterze. Wiadomo zaś, że czasu trwania pracy i jej wyników nie sposób przewidzieć, toteż panicznie boję się podejmowania jakichkolwiek zobowiązań terminowych w odniesieniu do własnej pracy i kreślenia z góry jej planu. Jest to oczywiście moja recepta na pracę naukową i wcale nie zamierzam jej polecać innym”.

ANDRZEJ SZCZEKLIK

Świat Andrzeja Mleczki

<http://mleczko.interia.pl/>

PAUza Akademicka - Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego. Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Stanisław Rodziński, Adam Strzałkowski, Andrzej Szczeklik, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Jerzy Wyrozumski, Franciszek Ziejka. Redakcja: Marian Nowy - redaktor naczelny (marian.nowy@gmail.com), Andrzej Kobos - z-ca red. naczelnego (andrew.kobos@gmail.com), Agnieszka Chudecka - fotokład, Jarosław Brzoskowski - konsultacja, Anna Michalewicz - dyrektor administracyjny.

Adres dla korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31-016 Kraków, ul. Sławkowska 17, www.pauza.krakow.pl, pauza@pau.krakow.pl. Oczekujemy na artykuły do 4 500 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania artykułów i korespondencji oraz zaopatrywania ich własnymi tytułami. Artykułów niezamówionych redakcja nie zwraca.